แนวทางการดำเนินงานพัฒนาแปลงต้นแบบพันธุ์พืชที่ดี

โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2570

****

คำชี้แจงเบื้องต้น

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับสำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอ ในการจัดทำคำขอจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 ภายใต้โครงการ ศพก. กิจกรรมพัฒนาแปลงต้นแบบพันธุ์พืชที่ดี ศพก.หลัก จำนวน 30 ศูนย์ทั่วประเทศ เพื่อยกระดับให้ ศพก. เป็นศูนย์กลางการผลิตและกระจายพันธุ์พืชคุณภาพดีสู่ชุมชน และสนับสนุนการขยายการใช้พันธุ์พืชดีสู่พื้นที่ผลิตของเกษตรกรเครือข่าย

1. กลุ่มเป้าหมาย (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570)

การดำเนินกิจกรรมพัฒนาแปลงต้นแบบพันธุ์พืชที่ดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 มีเป้าหมายดำเนินการใน ศพก.หลัก จำนวนทั้งสิ้น 30 ศูนย์ กระจายตามขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 – 6 (สสก.) ดังนี้

ลำดับ	หน่วยงาน	เป้าหมาย (ศูนย์)
1	สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 จังหวัดชัยนาท	3
2	สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 2 จังหวัดราชบุรี	2
3	สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 3 จังหวัดระยอง	3
4	สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 4 จังหวัดขอนแก่น	11
5	สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 5 จังหวัดสงขลา	5
6	สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่	6
	รวมทั้งสิ้น	**30**

รายชื่อ ศพก. ที่เป็นแปลงพันธุ์พืชที่ดี เอกสารแนบ 1

2. หลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก ศพก. เข้าร่วมกิจกรรม

2.1 ไม่ซ้ำซ้อนกับกิจกรรม CSA: ต้องไม่เป็น ศพก.หลัก ศูนย์เดียวกับที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ ศพก. ให้เป็น CSA ปี 2569 (100 ศูนย์), ขยายผล ศพก. ต้นแบบ ให้เป็น CSA (200 ศูนย์) และกิจกรรมพัฒนาตามการประเมินศักยภาพ ศพก.หลัก

2.2 ความพร้อมเชิงพื้นที่: มีความพร้อมของสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำแปลงพันธุ์พืชที่ดีตามชนิดพืชนั้น ๆ

2.3 ความพร้อมด้านระบบน้ำ: มีระบบการให้น้ำในแปลงพันธุ์พืชที่สมบูรณ์และมีแหล่งน้ำเพียงพอตลอดทั้งปี

2.4 ความรู้และความเชี่ยวชาญของเกษตรกร: เกษตรกรต้นแบบประจำศูนย์มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการผลิตและขยายพันธุ์พืชชนิดที่เลือก

2.5 คุณลักษณะของพืชเป้าหมาย: ต้องเป็นพืชมูลค่าสูง หรือพืชเศรษฐกิจของชุมชน ที่มีความต้านทานโรค/แมลง และเป็นที่ต้องการของชุมชน เช่น กาแฟ มันสำปะหลังต้านทานโรคใบด่าง อ้อยปลอดโรค เป็นต้น (ยกเว้นข้าว)

2.6 ความชัดเจนของพื้นที่ขยายผล: มีพื้นที่เป้าหมายและเกษตรกรเครือข่ายรองรับการขยายพันธุ์พืชที่ดีสู่ชุมชน

3. ขั้นตอนการจัดทำคำขอจัดสรรงบประมาณ

ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน ศพก. ระดับอำเภอและจังหวัด ร่วมกับเกษตรกรต้นแบบ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการเตรียมการและวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์บริบทและความต้องการพันธุ์พืชในพื้นที่: สำรวจความต้องการสายพันธุ์พืชของชุมชน วิเคราะห์ศักยภาพดิน แหล่งน้ำ แปลงแม่พันธุ์เดิม และสภาพปัญหาการขาดแคลนต้นพันธุ์สะอาดในพื้นที่

2) การจัดทำแผนพัฒนา ศพก. ต้นแบบพันธุ์พืชที่ดี (พ.ศ. 2570 – 2572): ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาแปลงพันธุ์ระยะ 3 ปี โดยระบุวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดเป้าหมายการผลิตพันธุ์ (ต้น/กิ่ง/ท่อน/กก.) เป้าหมายพื้นที่ขยายผลสะสม และแผนกิจกรรมรายปี (แบบฟอร์มตามเอกสารแนบ 2)

3) การจัดทำรายงานความคุ้มค่าการใช้จ่ายงบประมาณ: สำหรับ ศพก. ที่เคยได้รับการสนับสนุนงบประมาณพัฒนาศักยภาพ ศพก. ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ให้จัดทำรายงานสรุปผลสัมฤทธิ์ ผลผลิต และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง เพื่อนำข้อจำกัดมาเป็นเหตุผลความจำเป็นในการต่อยอดแปลงพันธุ์ (แบบฟอร์มตามเอกสารแนบ 3)

2.2 ขั้นตอนการจัดทำรายละเอียดคำของบประมาณ (แบบฟอร์มตามเอกสารแนบ 1)

1) การแปลงแผนสู่คำของบประมาณ: นำแผนพัฒนาแปลงพันธุ์มาจัดทำรายละเอียดคำของบประมาณ โดยจำแนกเป็นกิจกรรมจัดทำแปลงแม่พันธุ์/แปลงขยายพันธุ์ และการปรับปรุงระบบน้ำเฉพาะจุด

2) การจัดทำรายละเอียดงบประมาณ: จัดทำตารางรายการวัสดุและปัจจัยการผลิตที่ต้องการใช้ โดยระบุชื่อรายการ ปริมาณ หน่วยนับ ราคาต่อหน่วย และงบประมาณรวมอย่างชัดเจนตามราคาท้องถิ่นที่เป็นจริง

3) การระบุเหตุผลความจำเป็น: แสดงเหตุผลความจำเป็นและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับอย่างเป็นรูปธรรม ว่าจะช่วยให้ชุมชนเข้าถึงพันธุ์พืชดี ลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิตในพื้นที่เป้าหมาย 100 ไร่อย่างไร

3. กรอบแนวทางการบริหารงบประมาณ (งบดำเนินงานตามระเบียบ ว 37)

การบริหารงบประมาณจำแนกออกเป็น 2 ส่วนหลัก โดยยึด ดังนี้:

3.1 งบประมาณสำหรับกองขยายพันธุ์พืช / หน่วยงานผลิตพันธุ์:

- สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตต้นพันธุ์/เมล็ดพันธุ์คุณภาพสูง เพื่อส่งมอบให้ ศพก. ทั้ง 30 ศูนย์

3.2 งบประมาณสำหรับ ศพก. (ผ่านสำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ):

1) แปลงเรียนรู้และแปลงแม่พันธุ์ (ค่าวัสดุการเกษตรและชีวภาพ):

- ปัจจัยการผลิตปรับปรุงดินและบำรุงต้นแม่พันธุ์ เช่น ปุ๋ยอินทรีย์, ปุ๋ยเคมี, โดโลไมท์, ฮอร์โมนพืช เป็นต้น
- วัสดุขยายพันธุ์และอนุบาลต้นกล้า เช่น เทปพันกิ่ง, มีดตอนกิ่ง, ขุยมะพร้าว, ถุงเพาะชำ, ดินผสม, สแลนพรางแสง เป็นต้น
- วัสดุคลุมดินรักษาความชื้น เช่น พลาสติกคลุมแปลง, ฟางข้าว เป็นต้น
- ชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูพืชในแปลงแม่พันธุ์ เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา เป็นต้น

2) การปรับปรุงระบบน้ำในแปลงพันธุ์

- อุปกรณ์ระบบน้ำสิ้นเปลือง เช่น ท่อ PE, ท่อ PVC, ข้อต่อ, วาล์วน้ำ, สายยาง, หัวสปริงเกลอร์, หัวมินิสปริงเกลอร์, หัวน้ำหยด, เทปน้ำพุ่ง เป็นต้น

3) ฐานเรียนรู้และจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการขยายพันธุ์พืช:

- ค่าวัสดุจัดทำป้ายองค์ความรู้ประจำฐาน เช่น เทคนิคการติดตา/ต่อกิ่ง/ตอนกิ่ง, ป้ายข้อมูลประจำแปลงพันธุ์, ผังแปลง เป็นต้น

4. แนวทางการพิจารณางบประมาณและเกณฑ์ความคุ้มค่า

การพิจารณากลั่นกรองคำขอรับจัดสรรงบประมาณ ยึดแนวทางตามระเบียบสำนักงบประมาณ ด่วนที่สุด ที่ นร 0704/ว 37 และภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

4.1 ตรงตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม รายการที่เสนอขอต้องมุ่งเน้นการจัดทำแปลงแม่พันธุ์ การขยายพันธุ์พืช และการปรับปรุงระบบน้ำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกระจายพันธุ์สู่ชุมชน

4.2 สอดคล้องกับภารกิจกรมฯ สนับสนุนเฉพาะ**พืชเศรษฐกิจมูลค่าสูง**ตามภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร (ยกเว้นข้าว)

4.3 เป็นงบดำเนินงานตามแนวทางการพิจารณาของสำนักงบประมาณ (ด่วนที่สุด ที่ นร. 0704/ว 37)

- ต้องเสนอขอในหมวด งบดำเนินงาน (ค่าวัสดุและค่าใช้สอย) เท่านั้น
- ห้ามตั้งขอรายการที่เป็นครุภัณฑ์หรือสิ่งก่อสร้างใหม่โดยเด็ดขาด เช่น ห้ามซื้อเครื่องยนต์เกษตร, ปั๊มน้ำขนาดใหญ่, มอเตอร์ไฟฟ้า (หากระบุมาให้ตัดออกทั้งรายการ รวมถึงท่อ/ปูน/แท่นติดตั้งที่เกี่ยวเนื่อง)
- วัสดุสิ้นเปลือง (เช่น ทราย, อิฐบล็อก เป็นต้น) ซื้อได้เฉพาะเพื่อการซ่อมบำรุงโครงสร้างเดิม หรือใช้ประกอบแปลงปลูกต้นแม่พันธุ์เท่านั้น ไม่สามารถใช้สร้างสิ่งปลูกสร้างใหม่ได้

4.4 ความคุ้มค่าและพื้นที่รองรับ ต้องแสดงรายชื่อเกษตรกรและพื้นที่เป้าหมายรองรับการกระจายพันธุ์อย่างชัดเจน

4.5 ความไม่ซ้ำซ้อน รายการที่เสนอขอรับงบประมาณปี 2570 ต้องไม่ซ้ำซ้อนกับงบประมาณที่เคยได้รับการสนับสนุนในปี 2568 และ 2569

แนวทางการพิจารณาสิ่งของที่จัดเป็นวัสดุ และครุภัรฑ์ตามหลักการจำแนกงบประ ด่วนที่สุด ที่ นร 0704/ว 37

5. เอกสารประกอบการยื่นคำขอจัดสรรงบประมาณ

สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอ ต้องจัดเตรียมชุดเอกสารประกอบคำขอจัดสรรงบประมาณให้ครบถ้วน ดังนี้

รายการเอกสารประกอบ	ศพก. เป้าหมาย (30 ศูนย์)	หมายเหตุ
1. รายงานประเมินความคุ้มค่าการใช้งบประมาณปี พ.ศ. 2569 (เอกสารแนบ 2)	✓	แสดงผลผลิต, ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้น
2. แผนพัฒนา ศพก. ต้นแบบพันธุ์พืชที่ดี (พ.ศ. 2570 – 2572) เอกสารแนบ 3	✓	เจ้าของ ศพก. (เกษตรกรต้นแบบ) ร่วมกับคณะกรรมการ ศพก ระดับอำเภอ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่เกี่ยวข้อง ร่วมวิเคราะห์และจัดทำแผนพัฒนา ฯ

รายการเอกสารประกอบ	ศพก. เป้าหมาย (30 ศูนย์)	หมายเหตุ
3. แบบฟอร์มคำขอรับการจัดสรรงบประมาณ ปี 2570 พร้อมบัญชีกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่เป้าหมาย (เอกสารแนบ 4)	✓	ระบุรายการ วัสดุ และงบประมาณชัดเจน
4. เอกสารผลคะแนนการประเมินศักยภาพ ศพก. (>80%)	ไม่ต้องแนบ	ผลการประเมินการจัดชั้น ศพก. เฉพาะ ศพก. ที่มีการเปลี่ยนแปลง ศพก. ใหม่

4. ปฏิทินและขั้นตอนการดำเนินงาน (ต.ค. 2569 – ก.ย. 2570)

ช่วงเวลา	กิจกรรม / ขั้นตอนการดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ
ก.ย. – พ.ย. 2569	• สำรวจและคัดเลือก ศพก. 30 แห่ง ตามเกณฑ์ • จัดทำคำขอจัดสรรงบประมาณ (ภาคผนวก 4) • จัดทำแผนพัฒนา ศพก. 3 ปี (พ.ศ. 2570 - 2572)	เกษตรอำเภอ / ประธาน ศพก.
ภายใน 18 ธ.ค. 2569	• ตรวจสอบคุณสมบัติ จัดทำบัญชี ศพก. ระดับจังหวัด • จัดส่งเอกสารทั้งหมดให้กองวิจัยฯ ทาง E-mail: doaeresearch20@gmail.com	สำนักงานเกษตรจังหวัด
ม.ค. – เม.ย. 2570	• กองวิจัยฯ พิจารณาและเสนอกรมส่งเสริมการเกษตรอนุมัติจัดสรรงบประมาณ • กองขยายพันธุ์พืช ผลิตและส่งมอบต้นพันธุ์แท้ • ศพก. จัดซื้อวัสดุ ปรับปรุงแปลง และระบบน้ำ	กองวิจัยฯ / กองขยายพันธุ์ฯ / ศพก.
พ.ค. – ส.ค. 2570	• ผลิตขยายกิ่งพันธุ์/ต้นกล้าในแปลง ศพก. • ส่งมอบและกระจายพันธุ์สู่พื้นที่เป้าหมาย	ศพก. / เกษตรอำเภอ / เครือข่าย

(จัดส่งหนังสือนำส่งเอกสารและในรูปแบบไฟล์ MS-Word และ PDF ไปยัง กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร E-mail: doaeresearch20@gmail.com)